

**Het kromme
in het levenslot**

Colofon

Contactblad voor de leden van de vereniging Een Handreiking.
Verschijnt viermaal per jaar.

REDACTIE

A. Frens
H.J. van Leeuwen
C. Nijse-Boogaard
W. Visser

REDACTIEADRES

Van Hulststraat 14
2992 KL Barendrecht
Tel. 0180 - 61 14 20
E-mail: caroliennijse@hotmail.com

VORMGEVING EN LAYOUT

De Zetspiegel, Hardinxveld-Giessendam
www.dezetspiegel.nl

DOEL

Het geven van een handreiking aan familieleden en andere betrokkenen van psychisch zieken.

De vereniging wil

- Onderlinge contacten bevorderen;
- Advies en voorlichting geven;
- Belangen behartigen.

GRONDSLAG

De grondslag van de vereniging is de Bijbel, waarbij de Drie Formulieren van Enigheid onderschreven worden.

BESTUUR

Voorzitter: W. Visser, Nunspeet
Secretaris: Vacant
Penningmeester: J. van Hell, Gouda
Leden:
C. Nijse-Boogaard, Barendrecht
A. den Ouden, Gouda
Mevr. A. Visser, Ede

SECRETARIAAT/ADMINISTRATIE

George Breitnerstraat 5
8072 HM Nunspeet
E-mail: info@eenhandreiking.nl
Adreswijzigingen, opzegging van lidmaatschap e.d. dienen voor 1 oktober schriftelijk doorgegeven te worden bij het secretariaat.

CONTACTPERSONEN 'LUISTEREND OOR'

Mevr. J. de Bruin (06 119 718 25)
Dhr. W. Visser (06 517 449 46)

COMITÉ VAN AANBEVELING

Dr. R. Bisschop, Veenendaal
Dhr. H. van Groningen, Kapelle
Mevr. drs. T.A. Gunter, Barneveld
Ds. P.C. Hoek, St. Annaland
Ds. J.M.J. Kieviet, Renswoude
Ds. J. Roos, Barneveld
Dr. R. Seldenrijk, Zeist
Drs. S. Stoop, Tuil
Ds. J.J. Tanis, Tholen
Dr. J. van der Wal, Dordrecht
Drs. P.A. Zevenbergen, Alblasterdam
Ds. Th.L. Zwartbol, Urk

GIFTEN, BIJDAGEN, LEGATEN, E.D.

Rekeningnummer:
NL52 RABO 0331 5295 99
Rabobank Ede-Veenendaal
Contributie: € 18,00 per jaar
Donatie: € 9,00 per jaar (minimaal)
Testamentaire beschikkingen ten behoeve van vereniging Een Handreiking kunnen als volgt worden overgemaakt:
'Ik legateer vrij van rechten en kosten een bedrag van € ..... aan vereniging Een Handreiking, gevestigd te Gouda.
De vereniging Een Handreiking staat ingeschreven bij de Kamer van Koophandel te Rotterdam onder nummer 40465914.

Een Handreiking

Reformatische vereniging
voor familieleden
van psychisch zieken

26e jaargang nummer 4
maart 2022

Inhoud

■ Van de redactie		3
■ Meditatie	Vertrouwen in duisternis	4
■ Interview	Krommingen in het huwelijk	6
■ Boekrecensie	Ik zal u rust geven	9
■ Psycho-educatie	Gemeente-zijn bij psychisch lijden	11
■ Pastoraal	Verdrukking tot ons voordeel	14
■ Actueel	Zelfdoding	16
■ Column	De gemeente en het kromme in het leven	19
■ Boekbespreking	Het kromme in het levenslot	22
■ Van de voorzitter		25
■ Gedicht	Pelgrimslied	28

Van de redactie

Opnieuw heeft u een uitgave van ons verenigingsblad in handen. De eerste van het jaar 2022. De jaarwisseling ligt al weer een tijd achter ons. Wat kunnen er aan het begin van een nieuw jaar vragen opkomen over de toekomst. Wat zal een nieuw jaar ons brengen? Blijdschap, of (psychische) ziekte en moeite? Welke krommingen zullen er in ons leven zijn? En daarmee zijn we bij het thema van dit nummer: Het kromme in het levenslot. Velen van u kennen mogelijk het boek van Thomas Boston met deze titel. Het leek ons als redactie goed om dit toch in een boekbespreking onder uw aandacht te brengen. Omdat het zoveel lessen voor ons allen bevat. In het interview vertelt een echtgenote openhartig over het kromme in haar huwelijk. En ook hoe ze hier de jaren door mee omgaat. In psycho-educatie zijn behartigenswaardige woorden te lezen voor gemeenteleden over hen in de gemeen-

te die psychisch lijden. Want een christelijke gemeente kan in pastoraat en gemeente-zijn zoveel betekenen bij psychisch lijden van haar leden. Anderzijds vraagt dit ook openheid van degene die in psychische nood verkeert.

Andere jaren trof u in het maartnummer vaak ook een verslag van onze landelijke dag aan. Helaas is deze dag door alle maatregelen niet doorgestaan. Onze voorzitter deelt de nood van het niet vervuld krijgen van een vacature in het bestuur. Mogelijk weet u nog iemand die een beetje van zijn of haar tijd aan onze vereniging wil besteden? Wilt u dan contact ons opnemen?

We wensen u in alle omstandigheden van harte moed en kracht toe.

Namens de redactie,
Carolien Nijse

Meditatie

Vertrouwen in duisternis

*Wie is er onder u die de HEERE vreest, die naar de stem van Zijn Knecht hoort? Als hij in de duisternissen wandelt en geen licht heeft, dat hij betrouwe op de Naam des HEEREN en steune op zijn God.
Jesaja 50 vers 10*

Jesaja houdt een onderscheidenlijke preek. Hij separeert tussen Godvrezenden en goddelozen. Het is ook in onze tijd nodig dat dit onderscheid helder wordt verklaard, opdat wij weten wie we zijn: Godvrezend of goddeloos. Er is immers verschil tussen godsdienst en godsvrucht. Wij, die dit lezen, zijn allen godsdienstig. Maar zijn wij ook allen godvruchtig? Of hebben wij alleen de buitenkant, zonder er iets van te menen? God ziet ons hart! Het kan zijn, dat we menen bij de godvrezenden te behoren, terwijl we onszelf bedriegen. Daarom is het nuttig te letten op het kenmerk van ware godsvreze: luisteren naar de stem van Gods Knecht. Doen wij dat?

Zoals u ziet, staat het woord 'Knecht' met een hoofdletter geschreven. Dat is, omdat hier de Messias wordt bedoeld. De Zoon van God, Die in Bethlehem werd geboren, is de Persoon naar Wie we moeten horen.

Dit kunnen we bij onszelf onderzoeken. Vrees ik de HEERE met kinderlijke liefde en hoogachting? Zo ja, dan heb ik eerbied voor de stem van Zijn Zoon

Jezus Christus; dan hoor ik graag naar Hem. Dan is Zijn stem mij niet meer vreemd.

Misschien vraagt u zich af: 'Wat betekent het te horen naar de stem van Zijn Knecht? Betekent het, dat ik luister naar de prediking van Gods Woord? Dat doe ik wel en nog graag ook; maar ik denk dat dit er niet mee wordt bedoeld'. U hebt gelijk.

De profeet bedoelt het gehoorzamen, het geloven van de stem van Gods Knechts. Dat we dus met overgave van ons hart naar het Evangelie luisteren, dat we ons aan Hem Die spreekt, toevertrouwen, dat we ons ook onvoorwaardelijk laten zinken op Zijn waar en zoet Evangeliewoord. Dat wordt bedoeld met de uitdrukking 'horen naar de stem van' deze Knecht, Jezus Christus.

Wat zegt die stem ons dan? Hij leert ons niets van onszelf te verwachten, niets van onze goede hoedanigheden of voornemens, maar alleen van Hem, van Zijn gerechtigheid, Zijn wetsgehoorzaamheid. Het is de enige grond waarop ik kan steunen. Zijn Offer op

Golgotha is de enige reden, op grond waarvan de Heere mij kan zaligen. Ik heb niets.

Nu gaat de profeet verder aanduiden hoe het is gesteld met die godvrezenden, die de stem van het lieflijk Evangelie in geloof aannemen. Hij zegt: 'Als u in de duisternissen wandelt...' Uit deze uitspraak blijkt, dat hij er weet van heeft, dat Gods volk niet altijd kan juichen; niet altijd voorspoed of licht heeft en niet altijd vol vertrouwen reist of zonder kruis en druk is. Hij weet hoe het in zijn dagen gesteld was met het volk Israël. Er was weinig vreze des HEEREN; en die er nog waren, liepen vaak met een groot pak van nood op hun ziel. Er was zoveel leed en ellende, zoveel beproeving en onderdrukking. En daarbij kwam, dat ze geen licht hadden. Ofwel: God had Zijn Aangezicht verborgen.

Dat was voor de profeet zelf ook geen onbekende zaak. In hoofdstuk 8 vers 17 belijdt hij als volgt: *Daarom zal ik de HEERE verwachten, Die Zijn Aangezicht verbergt voor het huis van Jakob en ik zal op Hem hopen.*

Hoe belangrijk is het om juist dán te blijven wachten, wanneer u niets van Gods aanwezigheid bemerkt. Al blijft Hij lang weg. Hij kan Zijn komst zo uitstellen... Maar toch: uiteindelijk zal Hij komen.

Vraag uzelf af: 'Wandel ik ook wel eens in de duisternissen? Mis ik ook wel eens alle licht? Wat doe ik dan? Klaag ik dan, maak ik misbaar? Of roep ik tot God en blijf ik op Hem wachten?' God is het waard, dat u blijft wachten...

De aanmoediging van de profeet voor zulke zielen is: op de Naam des HEEREN te vertrouwen en te steunen op hun God. Met deze omschrijving bedoelt hij, dat ze de veilige schuilplaats bij de HEERE zullen zoeken. Dat ze hun zware last laten zinken op God. Zelf kunnen ze immers niet verder? Ze lopen onder een ondraaglijk gewicht van moeiten en zonden en hoe komen ze er ooit vanaf? Moet u zelf actie ondernemen? Nee, u mag steunen op uw God!

Er is absoluut geen verwachting van ons, ook niet van onze gestalten of gebeden. Er is alleen in de HEERE hulp en sterkte, verlossing en uitkomst. Wandelt u in de duisternissen? Is het uw eigen schuld? Kunt u niet anders, dan God bedroeven? Blijf op Hem wachten, neem onder Zijn vleugels toevlucht en luister naar de stem van Zijn Knecht.

O jong en oud, vertrouw Hem toch, nú!

Elspeet, W. Pieters

Interview

Krommingen in het huwelijk

God en eetstoornissen

Het is maandagmorgen als ik bij Els op bezoek kom. De was wappert in de wind en het huis is aan kant. Samen gaan we aan de keukentafel zitten en Els vertelt.

Ze heeft samen met haar man Elbert twaalf kinderen gekregen. Elk kind hebben ze ervaren als een geschenk van de Heere. In eigen kring is ze hierin niet altijd begrepen geweest. Maar dit neemt voor Elbert en Els niet weg dat het zo is. Juist zwangerschappen en bevallingen waren geestelijk vaak goede tijden. Het gaf afhankelijkheid van de Heere. Els was bevoorrecht met een goede gezondheid. Mede hierdoor kon ze het gezin ook goed aan. De problemen kwamen toen de kinderen pubers werden. Elbert kon hier moeilijk mee omgaan. Praten met puberende kinderen was en is moeilijk voor hem. Hij ziet zijn puberende kinderen als tegenstanders. Met pubers komt er ook veel over ouders heen, geeft Els aan. Elbert heeft heel

duidelijk een andere gedachtegang en begrijpt zijn kinderen niet. Daarbij is hij niet flexibel en heeft hij starre gedachtenpatronen. Hij vindt dat Els te gemakkelijk met haar kinderen meegaat. Verder heeft hij regelmatig rustmomenten nodig. Buiten steekt hij dan een sigaret op en komt zo tot rust.

Middels de hulpverlening is gebleken dat Elbert autisme heeft. Een quarantaineperiode deed hem heel goed. Het was rustig, er waren weinig prikkels. Hij kon lekker zijn eigen gang gaan en ervoer geen druk. Tijdens zijn werk is Elbert een joviale man en heel sociaal richting de buitenwereld. Dit is voor Els weleens lastig. Want zelfervaart ze eenzaamheid in het huwelijk, omdat praten over dingen moeilijk gaat. Praten over het gedrag van hun puberende kinderen bijvoorbeeld. Maar ook praten over gevoelens en geloofszaken. Elbert beleeft dit op andere wijze. Ooit heeft Els iets gezegd over zijn gebed dat ze 's avonds altijd samen hardop deden. Ze vroeg of

Elbert niet alleen voor tijdelijke, maar ook voor geestelijke zaken wilde bidden. Elbert heeft dit als een afwijzing ervaren. En bidt sindsdien niet meer hardop. De door Elbert ervaren pijn maakt de opmerking van Els voor hem onvergeeflijk. Dit vindt Els lastig. Met oudejaarsavond deed hij weer een gebed hardop waar zijn kinderen bijzaten. Els waardeerde dit erg. En ze

mij.' Els geeft aan dat een uitspraak van haar moeder bepalend voor haar is: 'Als je met iemand trouwt, trouw je voor heel je leven.' Verder is ze blij met de hulpverleningsgesprekken die ze nog af en toe heeft. Daar krijgt ze begrip voor haar gevoelens. Daar kan ze met haar verwarring terecht. En de hulpverlener erkent die gevoelens, dat doet heel goed. Ook helpt de visie

praten over dingen gaat moeilijk

gaf hem dit ook terug. Wel gaf ze aan dat het haar ook verwarde. Maar Elbert pakt de waardering niet op en wil niet over de verwarde gevoelens van Els praten.

Het gezin heeft meerdere keren hulp gezocht. Ze hebben gezinstherapie gehad. Elbert en Els hadden de insteek: we gaan er samen voor. Echtbreuk is geen optie. Deze hulpverlening heeft enorm z'n best gedaan. Maar Elbert liet en laat vreemden niet toe. Hij vindt het erg moeilijk om zijn binnenste te laten zien. Het kost hem erg veel energie. Maar resultaten zijn ook niet altijd direct meetbaar. Els geeft aan: 'Je kunt het probleem niet oplossen. Wel middelen zoeken om ermee te leren leven.' Ze mag ervaren dat ze bij de Heere terecht kan. Wat niet wil zeggen dat ze geen strijd ervaart. Die ervaart ze wel degelijk. Bukken is niet makkelijk. Toch weet ze ook dat de Heere niet slaat uit lust tot plagen. In haar strijd vraagt ze: 'Heere, help

van de hulpverlener haar om de dingen in het juiste perspectief te zien. De hulpverlener vergelijkt het autisme van haar man met het volgende voorbeeld: 'Stel, je man zit in een rolstoel. Je zegt dan niet: ga lopen. Want dit kan hij niet. Zo zit jouw man psychologisch gezien ook in een rolstoel. Besef: hij kan niet praten. Heel dicht bijkomen is moeilijk voor hem. Het is onvermogen.' Dit helpt Els, alsook het feit te bedenken dat haar man een schepsel van God is. Geschapen met zijn eigen persoonlijkheid. Dit neemt de pijn niet weg, maar leert haar er wel beter mee om te gaan. Els geeft aan dat ze geen pastorale hulp gezocht hebben. Ze wil de 'vuile was' niet buiten hangen en is bang dat het niets oplost. Met haar kinderen kan ze er wel goed over praten. Haar oudste zoon heeft voor zijn huwelijk vaak de vaderrol op zich genomen. Hier had ze als moeder veel steun aan. Tegelijk geeft ze aan dat ze het misschien te-

veel met haar kinderen heeft besproken. Els zegt dat ze soms haar man meer ruimte moet geven. Hij is zorgzaam en trouw. En doet echt zijn best. Dit waardeert Els in Elbert. Als hij haar helpt in de keuken bijvoorbeeld, moet ze dat leren aannemen. Zelf heeft ze nog een ouderwetse instelling: vrouw in het huishouden, man doet het werk buiten. Maar ze ziet dat ze dan zijn manier van geven ook niet af mag wijzen. Ook heeft hij een enorm goed geheugen. Handig voor Els, die zelf meer vergeetachtig is.

Els vindt haar vreugde in haar gezin en inmiddels ook in de kleinkinderen. Verder houdt ze van haken. Dit zorgt voor ontspanning. Naaien heeft ze ook erg veel gedaan. Verder heeft ze een hobby aan huis waarbij het hele gezin betrokken was en is. Dit geeft haar echt afleiding en voldoening. Els heeft tips voor lotgenoten. 'Wees tevreden met alles wat je wel hebt. Geniet daarvan. Probeer het goede in een ander te zien. Vraag alles aan de Heere. Voor de Heere is niemand onbereikbaar. Als je boos bent, verdrietig, teleurgesteld of terneergeslagen, leg dit dan voor de Heere neer. Het kost een heel mens om alles uit

handen te geven. Maar we hebben vaak veel te kleine gedachten van de Heere. Als de Heere in ons leven komt, moeten we alles kwijt. Wil Hij de Eerste zijn in ons hart, dan moet al het andere op de tweede plaats. En als dat waar mag zijn, dan hoeft het niet meer te weten', zegt Els. Dan is het: 'Ik voor u.' 'Al strijdt het eigen ik, het hoogmoedige bestaan ertegen, toch worden dan de zaken haar uit handen genomen. En dat is enkel genade. Verder moet je die ander niet willen veranderen. Dit lukt niet. Erken ook het verschil tussen man en vrouw. Je komt beiden ook weer uit een verschillend gezin. Probeer elkaar te steunen. En iemand te waarderen voor dingen die goedgaan. Een positieve bejegening is heel belangrijk. Dit is wel een worsteling. Juist als er vaak dingen niet goed gaan. En Elbert het omgekeerd niet snel zal doen.' Ten slotte wil ze nog graag twee boeken aanbevelen, waar ze veel steun aan heeft gehad. 'Gij ziet het immers' van ds. A. Schreuder en 'Het kromme in het levenslot' van Thomas Boston.

Henriët van Leeuwen

Boekrecensie

Ik zal u rust geven

Meditaties over troost in moeiten en zorgen

Dit boek is een uitgave ten bate van De Oase. De Oase is een diaconaal gastenhuis in Ouddorp. Een plek om op adem te komen, voor gasten die uit balans zijn geraakt en toe zijn aan een rustperiode. De Oase is een landelijke instelling en heeft een reformatische identiteit. Voor meer informatie: www.diaconaalgastenhuisdeoase.nl

Ds. Joppe mediteert op praktische wijze over 25 teksten uit het Oude en Nieuwe Testament waarin sprake is van moeite, verdriet en zorgen. En hoe de Heere macht en sterkte geeft om verder te gaan. Vrijwel iedereen krijgt in zijn of haar leven te maken met zorg en tegenslag. Elk huis heeft zijn kruis, wordt er zo gemakkelijk gezegd. Maar wat houdt het in? En er kunnen grote verschillen zijn tussen die kruisen. Een kruis van een handicap, van een zwakke gezondheid of van een ernstige ziekte. Maar ook verborgen kruisen kunnen heel groot zijn. Zo zwaar dat je de moed en kracht verliest om verder te gaan. In de meditaties wordt erop gewezen dat de Heere vrijmachtig is om onze

gebeden wel of niet te verhoren. Dat we vanwege de zonde geen recht hebben op verhooring. Maar dat de Heere vanuit Zijn almacht ons wel kan verhoren. De schrijver heeft op eenvoudige wijze geschreven, zodat het makkelijk is om te lezen, mede door de beperkte lengte van de meditaties. In een van de meditaties wordt geschreven over een tijdelijke oase. De prachtige naam van het diaconaal gastenhuis in Ouddorp komen we nergens in de Bijbel tegen. Toch zijn er verschillende plaatsen en momenten in de Schrift die als een oase kunnen worden aangeduid, zoals bijvoorbeeld in Exodus 15:27. Een plaats om na een moeilijke periode in het leven op adem, tot rust, en daardoor ook tot bezinning te komen. De grootste oase vinden we niet in Exodus 15 bij Elim, maar in Genesis 1 en 2. In de hof van Eden, was rust, orde en verkwikking. Daar was alles goed. Maar door de zondeval, doordat wij allen in Adam God de rug hebben toegekeerd, is er in de wereld onrust, wanorde en vermoeidheid gekomen. Vanwege allerlei redenen kunnen we een plek van rust nodig hebben. Het is tijdelijk, maar we zijn op reis naar de eeuwigheid. Daar

zal het voor allen die de verschijning van de Heere Jezus lief hebben gekregen, een volmaakte en eeuwige oase zijn.

In een andere meditatie staat de schrijver ook stil bij de liefdevolle kastijdingen. Daarin wordt beschreven dat de tuchtiging nodig kan zijn om Gods kinderen af te brengen van zaken waaraan ze zo vast verbonden zijn. Om af te sterven van ons zondige leven en zondige ik. Dat kan een geliefde zijn, maar ook onze baan of gezondheid. Alle kastijdingen van de Heere zijn tot ons nut, opdat wij Zijn heiligheid zouden deelachtig worden (Hebreë 12).

Wanneer we mogen weten dat alle dingen mogen medewerken ten goede, dat Zijn kastijding voor ons noodzakelijk is, dan mogen we de roede kussen. Dan mogen we buigen onder het kruis en God er voor danken. Dan zal het Woord werkelijk troost en moed en rust geven.

Ik zal u rust geven, Meditatie over troost in moeiten en zorgen

Ds. J. Joppe
2021 Den Hertog Houten
ISBN 978 90 331 3123 3

Anna Frens

Psycho-educatie

Gemeente-zijn bij psychisch lijden

Het is niet verbazend dat de christelijke gemeenten volop te maken krijgen met psychische nood. Er zijn cijfers die zeggen dat 25 – 30 % van alle Nederlanders tenminste eenmaal in zijn leven te maken krijgt met ernstige psychische problemen. Variërend van depressiviteit of burn-out tot schizofrenie en psychotische klachten. In de gemeente en ook in het pastoraat komen we dus mensen tegen die hiermee te maken hebben. Hoe gaan we in de gemeente om met psychische nood?

Het is allereerst goed om te constateren dat juist de gemeente dé plaats is waar we geroepen worden om met elkaar mee te leven, zeker ook als het moeilijk is. De kerk is niet alleen de plaats waar je zondag de preken hoort, maar dient ook een gemeenschap te zijn. Paulus gebruikt in 1 Korinthe 12 het beeld van een lichaam met vele leden. Hij schrijft dan die overbekende woorden: *En hetzij dat een lid lijdt, zo lijden al de leden*

mede; hetzij dat een lid verheerlijkt wordt, zo verblijden zich al de leden mede (1 Kor. 12: 26). Dat meelijden met elkaar geldt zeker ook bij psychisch lijden!

Eerstgeboorterecht

Het is niet eenvoudig om als gemeente goed te reageren op iemand met psychische problemen. In de praktijk weten we er soms niet goed raad mee, of vinden we het een taak voor hulpverleners om iemand met psychische klachten bij te staan. In zijn bekende boekje *Een helpende hand* klaagde ds. A. Elshout decennia geleden al dat de kerk haar 'eerstgeboorterecht' verkocht heeft aan de hulpverlening. Natuurlijk is het goed dat een gemeentelid met psychische klachten daarbij hulp zoekt. Maar de gemeente kan ook veel betekenen in haar liefdevolle meeleven. Hoe?

Luisterend oor

Een paar suggesties voor de praktijk van het gemeente-zijn.

- Als je weet dat iemand te maken heeft met psychisch lijden, wees niet

- bang om belangstellend te informeren. Dring jezelf niet op, maar toon interesse, bied een luisterend oor.
- Als het gemeentelid het op prijs stelt om te praten over de problemen, wees dan beschikbaar. Ga in gesprek, luister daarbij vooral, en vraag door. Maak bezoeken niet te lang. En lukt een gesprek niet? Een berichtje of een kaart doet al heel erg goed.
  - Ga niet de rol van een therapeut overnemen, draag niet allerlei oplossingen aan, maar wees beschikbaar. Natuurlijk is het mooi als een gesprek met gebed en het lezen van een Bijbelgedeelte kan worden afgesloten.
  - Adviseer het gemeentelid zonodig om professionele hulp te overwe-

- gen. Slechts 1 op de 6 mensen met psychische problemen zoekt daarbij hulp. Blijkbaar is de drempel om hulp te zoeken nog steeds behoorlijk hoog...
- Iemand die een periode van ernstige psychische problemen doormaakt, heeft soms ook moeite met het uitvoeren van dagelijkse taken. Ook daar kan een taak liggen voor de gemeente. Is het nodig dat er tijdelijk taken worden overgenomen, of kinderen worden opgevangen? Is het mogelijk om daarin als gemeente iets te betekenen?
  - Bewaar ook voldoende afstand. Pas op jezelf. Het is niet moeilijk om de nood van een ander op onze nek te nemen, en er vervolgens zelf aan onderdoor te gaan. Daar is niemand

- mee geholpen. Wees de ander als christen nabij, maar wees ook realistisch over wat je wel en niet kunt doen.
- Vergeet daarbij directe familieleden niet. De echtgeno(o)t(e), kinderen of ouders maken vaak ook veel mee. Ook voor hen kan het heel erg goed doen dat ze in de kerk 'gezien worden' in de moeite die zij doormaken.

Pastoraat

De bovenstaande suggesties gelden natuurlijk evengoed voor het pastoraat bij psychische nood. De ene ambtsdrager heeft meer affiniteit met psychische klachten dan de ander. Dat hoeft geen probleem te zijn. Het kan een overweging zijn dat een kerkenraad een ambtsdrager belast met de bijzondere taak om psychisch zieken te bezoeken. Bovendien kan overwogen worden om, naast ambtsdragers, ook andere gemeenteleden in te schakelen bij de zorg voor psychisch zieken. In sommige kerken is een speciale commissie hiermee belast. Zeker in grotere gemeenten is dat het overwogen waard.

Openheid

Gemeenteleden met psychische problemen voelen zich nogal eens in de steek gelaten door hun kerk of door hun kerkenraad. Die pijn is soms heel begrijpelijk. Er zijn helaas gemeenten waar het 'draagt elkanders lasten' er maar karig vanaf komt. Aan de andere kant wordt er soms ook al te snel geklaagd over gebrek aan meeleven vanuit de kerk. Het is goed dat de

betreffende gemeenteleden en hun familie zelf ook open proberen te zijn richting hun kerk en kerkenraad. Gebrek aan meeleven komt vaak niet voort uit onwil, maar uit onbekendheid en onzekerheid. En soms is een kerk(enraad) niet eens op de hoogte van de problematiek. Durf daarom zelf ook om (pastorale) steun te vragen als er psychische klachten zijn.

Veelzijdige aanpak

De apostel Paulus schrijft aan het einde van zijn eerste brief aan de Thesaloniconen de bekende woorden: *En wij bidden u, broeders, vermaant de ongeregelde, vertroost de kleinmoedigen, ondersteunt de zwakken, zijt lankmoedig jegens allen* (1 Thess. 5: 14). Deze tekst roept ons op tot een veelzijdige aanpak van lijden in de gemeente. Sommige mensen moeten vermaand worden, omdat ze zichzelf ernstig in problemen brengen. Anderen hebben vooral troost nodig. Zwakke gemeenteleden hebben ondersteuning nodig. Maar allen moeten tegemoet worden getreden met een houding van lankmoedigheid, van geduld. Omgaan met mensen in psychische nood is niet eenvoudig, je komt er ook niet mee in de spotlights te staan. Maar het is wél zo dat Jezus Zelf heeft gezegd: *Voor zover gij dit een van deze Mijn minste broeders gedaan hebt, zo hebt gij dat aan Mij gedaan* (Matth. 25: 39).

Erik-Jan Verbruggen,
psychosociaal hulpverlener en mediator
De Vluchtheuvel, pastoraal werker
Gereformeerde Gemeente Dordrecht

Verdrukking tot ons voordeel

*Het is mij goed dat ik verdrukt ben geweest.
Psalm 119:71*

Het gaat in het leven niet altijd zoals wij ons het hadden voorgesteld. Het gaat soms zelfs tegenstrijdig aan onze verwachtingen. Hoe komt dit toch? Wel, wij zijn mensen die afkomstig zijn uit het paradijs. Maar nu leven we buiten het paradijs. We weten allemaal hoe dat gekomen is. Door de zonde van onze eerste voorouders, wat ook onze zonde is. Of we nu gelovig zijn of niet, we ervaren allemaal allerlei ellendighe-

den, is alleen door Gods genade te aanvaarden. Het is wel Diezelfde God, Zijn handen slaan en helen. Onze catechismus zegt het zo treffend: dat gezondheid en krankheid, rijkdom en armoede, niet bij geval, maar van Zijn Vaderlijke hand ons toekomen. Vooral als we met langdurige, soms ongeneeslijke of psychische ziekten getroffen worden, is dat, zowel voor de betrokkene zelf als voor de familie, een drukkend kruis.

Kan tegenslag goed voor ons zijn?

den. Tegenvallers, ziekte, ongevallen en andere verdrietelijkheden. Dat dit alles ook onder de besturende en voorzienige hand van God valt, is moeilijk te begrijpen. Nog moeilijker is het als we er persoonlijk mee geconfronteerd worden. Om dan in al die dingen Gods besturende hand te

Het bovenstaande tekstwoord geeft daarin wat onderwijs. Kan tegenslag, ziekte of ongeval goed voor ons zijn? Op het eerste gezicht en naar ons gevoel niet. Maar wanneer we hoger opklimmen met onze gedachten en dit tekstwoord verder lezen, kan het inderdaad. Als God ons zomaar door

zou laten leven in ons natuurlijke, dat is in ons zondige bestaan, zouden we nooit aan Hem of Zijn geboden denken. Nu komt de Heere ons echter tegen met allerlei omstandigheden, die tegen ons lijken te zijn, om ons tot nadenken te brengen. De vraag: 'Wie ben ik voor God, en wie behoort ik te zijn?' komt dan op ons af. Dan ervaren we dat we niet beantwoorden aan het Goddelijke doel met de mens, met mij. Dan ervaren we dat we zondaren zijn. Maar dan ook het wonder dat er nu juist voor zondaars een Zaligmaker in de wereld gekomen is. De Zaligmaker, Jezus Christus de Heere. De tekstwoorden gaan daar over. Waartoe dienen de verdrukkingen? Opdat ik Uw inzetten zou leren. Wat zijn Gods inzetten? Dat we geloven in Jezus, de Zaligmaker. Daar-

op is het geheel van de Bijbel gericht. Daarop zijn ook al Gods roepstemmen in ons leven gericht. Hij plaagt ons niet tot ons verderf, maar dat we ons tot Hem zouden bekeren. Om als arme zondaren vatbaar gemaakt te worden voor het werk van Jezus als Zaligmaker. Zijn alle kwalen en beproevingen dan voorbij of genezen? Nee, maar we kijken er wel anders tegenaan. De Heere kastijdt ons tot ons nut. Opdat we Zijn heiligheid zouden deelachtig worden. Juist als we zonder kastijdingen zijn, dan zijn we bastaarden en geen zonen. Ga dan toch met de nood van je ziek zijn of met de nood van familieleden tot Hem. Hij heeft nooit gezegd: 'Zoek Mij tevergeefs.' Hij heeft nooit iemand teruggestuurd. Dan gaan we zingen:

*'t Is goed voor mij, verdrukt te zijn geweest,
Opdat ik dus Uw Godd'lijk recht zou leren;
Sinds heeft mijn hart voor hovaardij gevreesd.
Ai, doe mij steeds Uw wil als heilig eren;
Ver boven goud en zilver, en wat meest
Den mens bekoort, zal ik Uw wet waarderen.
Ps. 119:36.*

L.N.

Zelfdoding

Een heel moeilijk, verdrietig maar helaas actueel onderwerp is de toename van het aantal zelfdodingen. Ook binnen onze vereniging zijn er leden die heel goed weten wat dit onderwerp betekent in het persoonlijk, dagelijks leven. Juist vanmorgen (19 januari) hoorde ik een tragisch verhaal van iemand die deze morgen een einde aan zijn leven maakte. Wat een wereld van verdriet zit daar achter. En wat een groot verdriet zal er achterblijven. Ik las over dit onderwerp het volgende en het lijkt mij goed dat door te geven (zie kader hiernaast).

Van deze cijfers lopen de rillingen letterlijk over mijn rug: gemiddeld vijf zelfdodingen per dag. Elk mensenleven is van zoveel waarde en wat

moet er toch allemaal in de hoofden van jongeren en oudere mensen zijn omgegaan als het zo zwart en donker is geworden dat leven erger lijkt te zijn dan de dood. Van harte willen we alle nabestaanden binnen onze vereniging van harte sterkte toewensen. Soms denk ik weleens: zou het goed zijn als we een thema-avond over dit zo tere onderwerp zouden houden? Zou u mij dat eens willen laten weten als u dat thema 'graag' een keer zou willen laten behandelen?

Op pagina 18 vindt u nog tips voor familieleden met betrekking tot dit zo zware thema.

Hartelijke groeten,
Wim Visser

De Commissie Actuele Nederlandse Suïcideregistratie (CANS) analyseert elke maand de meest recente suïcidecijfers. Over de periode tot en met december 2021 is er geen toename van het totaal aantal suïcides in Nederland. Echter, de CANS ziet dat het aantal jongeren tot 30 jaar dat door zelfdoding stierf in december 2021 hoger is dan in eerdere jaren. Ditzelfde beeld werd ook gezien in januari en februari 2021. Over het hele jaar 2021 zijn 15% meer jongeren tot 30 jaar overleden door zelfdoding dan voorheen. Een verdere uitsplitsing wijst uit dat de toename vooral zit bij mannen tussen de 20 en 30 jaar. Gemiddeld overlijden in Nederland elke maand iets meer dan 20 jongeren tot 30 jaar door zelfdoding. In de maanden januari, februari en december 2021 lag dit getal boven de 30. Dit is een zorgwekkende en verdrietige constatering. Iedere suïcide gaat gepaard met ongekend veel leed.

Renske Gilissen, hoofdonderzoeker bij 113 en voorzitter van CANS: 'De precieze oorzaak van elke individuele zelfdoding is nog niet bekend. Er is zelden één oorzaak voor een suïcide, er is vaak sprake van een opeenstapeling van meerdere factoren. Het is niet zeker, maar wel mogelijk dat de coronamaatregelen van invloed zijn geweest op de toename. Contact met leeftijdsgenoten, toekomstperspectief, de wereld ontdekken, vriendschappen vormen is heel belangrijk in deze levensfase. Veel maatregelen hebben direct invloed op deze domeinen.'

113 Zelfmoordpreventie heeft een klinische duidingsgroep bijeengeroepen om de bevindingen te relateren aan signalen uit de praktijk. De groep constateerde dat suïcide een topje van de ijsberg is en dat er het afgelopen jaar veel meer leed is gesignaleerd onder jongvolwassenen, zoals toegenomen levensmoeheid, somberheid en verlies van perspectief. Er zijn het afgelopen jaar diverse initiatieven gestart, onder andere vanuit de Landelijke Agenda Suïcidepreventie, om suïcidale gedachten in een vroeg stadium te signaleren en aan te pakken.

Elnathan Prinsen, voorzitter NVVP (Nederlandse vereniging voor psychiatrie) en lid van de klinische duidingsgroep van CANS: 'Waar volwassenen zich na een lockdown in de regel aardig mentaal weten te herstellen, is dat bij jongvolwassenen veel minder het geval. Zij rapporteerden tijdens de eerste lockdown twee keer zoveel mentale klachten, een aantal maanden later was dit nog steeds anderhalf keer zoveel. Als je dan de volgende lockdown ingaat met meer problemen, dan gaat zich dat stapelen.'

'In het geheel is het aantal zelfdodingen de laatste jaren redelijk stabiel, met gemiddeld 5 zelfdodingen per dag. Het aantal suïcides is het hoogst in de leeftijdsgroep van 40 tot 70 jaar. In deze leeftijdsgroep vindt meer dan de helft van alle suïcides plaats. Het is cruciaal ook hier aandacht aan te blijven geven,' aldus Gilissen.

Tips voor familieleden met betrekking tot dit zo zware thema

1. Schakel direct hulp in wanneer je naaste in een acute crisis raakt en een einde aan zijn of haar leven dreigt te maken. Bel de huisarts of schakel de crisisdienst in. Kun je daar geen contact krijgen, bel dan alarmnummer 112, of bel 113 Zelfmoordpreventie op nummer 0900-0113.
2. Vermoed je dat je naaste, familielid, vriend of kennis zelfdoding overweegt of begint deze daar zelf over, ga daar dan op in en laat hem of haar vrijuit praten. Stel concrete vragen als: 'Denk je wel eens aan zelfdoding?' of 'Denk je vaak aan de dood?'
3. Neem de suïcidale gevoelens en gedachten altijd serieus. Probeer je in te leven in de situatie en problemen van je naaste, vriend of kennis. Spreek geen oordelen uit. Luister en toon begrip.
4. Hoe moeilijk en confronterend praten over suicideplannen ook is, ga het gesprek niet uit de weg. Je mag ook laten zien wat het met jou doet. Laat desnoods weten dat je niet weet wat je moet zeggen of doen. Laat ook blijken dat je je naaste wilt blijven steunen. Probeer te voorkomen dat het onderwerp taboe wordt.
5. Probeer niet de problemen van de ander op te lossen en geef geen adviezen, hoe goedbedoeld ook. Iemand die zo wanhopig is, kan daar niets mee. Stel voor om samen professionele hulp te zoeken, als dat niet al is gebeurd. Voorkom dat jij zelf de rol van hulpverlener krijgt.
6. Zoek zelf steun. Het is zwaar om met iemand om te gaan die suïcidaal is. Uiteindelijk kun je het misschien zelfs niet meer opbrengen om je naaste nog langer te steunen. Zorg daarom dat je zelf iemand hebt bij wie je je verhaal kwijt kunt en dat je zelf voldoende steun hebt. Zoek mensen met wie je de zorg voor je naaste kunt delen.

Column

De gemeente en het kromme in het leven

Krommingen in het leven komen vroeg of laat bij iedereen voor. Al als kleuter kan ik klem zitten tussen een ruziënde vader en moeder. Het kind ervaart weinig liefde en mist basisveiligheid in het gezin. Ook kan er sprake zijn van een psychiatrische ziekte in het gezin, zoals onder andere depressie, angst, weinig of te veel

juist bij psychische of psychiatrische problematiek binnen het gezin heeft de patiënt sterk de neiging zich terug te trekken en steeds meer te isoleren. Schaamte, maar ook pijnlijke ervaringen van in de steek gelaten te voelen, kunnen verdergaande isolatie creëren. In het gezin kan men elkaar willen sparen totdat de spanning ver-

Het terugtrekken in eigen wereldje wordt doorbroken

eten, persoonlijkheidsstoornis, chronische vermoeidheid en verslaving. Dit kun je beleven als krommingen in je levenslot. God bestuurt elk mensenleven.

Leven met een psychiatrisch ziektebeeld kan veel impact hebben op alle gezinsleden. In heel wat gevallen weet een kerkelijke gemeente niet zo goed raad met de pastorale zorg voor hen. Er zijn nog al wat ouderen en jongeren die zich buitengesloten voelen in de kerkelijke gemeente. En

der oploopt en de bom barst. Naar de buitenwacht, en dat is ook de kerkelijk gemeente, kan men zich zo positief mogelijk tonen en kan de problematiek lang binnenskamers blijven, terwijl de patiënt in zijn omgeving behoefte heeft aan sociaal contact. Het netwerk van de psychiatrische patiënt is heel vaak zwak ontwikkeld, zodat er soms veel verdriet maar ook woede in de dynamiek met de mantelzorgert optreedt. Dit kunnen hanteren vraagt enige kennis van het psychiatrisch

ziektebeeld en de bereidheid de achtergrond te peilen van het gedrag. Zo laat hij begrip en liefde tot de naaste een dragende pijler worden van een mantelzorgtraject.

Hoe ziet zo'n mantelzorgtraject er nu uit? Allereerst moet er een 'mantelzorgcoach' zijn die de aanvraag vanuit de kerkelijke gemeente inventariseert en aanmeldingen screent. Vervolgens moet de cliënt zes relaties uit zijn netwerk vragen om mee te doen aan zijn mantelzorg traject. Vervolgens worden de cliënt en zes mantelzorgers bijeen geroepen en wordt er enige informatie uitgewisseld: wie de individuele mantelzorger is en hoe het eerdere contact met elkaar er uitziet. Is er vanuit het al bestaande contact misschien al een beperkt doel op te stellen? Zo niet, dan aan de slag! Dat betekent dat elke week een mantelzorger een activiteit met de cliënt creëert. Het wekelijkse bezoek kan een heel gevarieerde invulling krijgen, van een uur puzzelen, een wandeling maken, koffie gaan drinken samen, een hobby doen, samen met de hond lopen, een stukje uit de Bijbel lezen en daar een Bijbelverklaring bij bestuderen of zomaar een babbeltje maken. Een mantelzorger kan ook leren van

de mantelzorggroep. Zes weten meer dan één. Zo kan elke mantelzorger een eigen invulling geven, hetgeen afgestemd en ingevuld is op de individuele cliënt. De mantelzorger is dus eenmaal in de zes weken aan de beurt om een uur 'te mantelzorgen'. Na zes weken wordt er geëvalueerd in de groep mantelzorgers met de cliënt erbij. Ervaringen worden uitgewisseld, bestaande doelen en eventuele nieuwe doelen worden opgesteld. Leerervaringen worden nadrukkelijk bekrachtigd. Het mantelzorgproject heeft als onderbouwing positieve ervaringen te leren consolideren door uitwisseling van wat goed gaat in het leven van de cliënt. De kracht van een groep kan heel groot zijn en voelt ook gelijkwaardiger. Meer dan dat een therapeut vanuit een hiërarchische positie iets benoemt, kunnen groepsleden elkaar steunen. Een mantelzorgtraject kan maximaal een jaar duren. Belangrijk is dat het terugtrekken in eigen wereldje doorbroken wordt. Zo kan de cliënt meer zijn dan zijn ziekte. 'Het is niet goed dat de mens alleen zij.'

T. Vogelaar

Het kromme in het levenslot

Het leven van de bekende Schotse prediker te Ettick, Thomas Boston (1676-1732), was niet gemakkelijk. Hij had een zwakke gezondheid en onderzond veel tegenslagen in zijn huiselijk leven. Bovendien waren er zorgen op kerkelijk en staatkundig terrein. In 1700 huwde hij met Katharine Brown. Van de tien uit dit huwelijk geboren kinderen, stierven er zes op jongere leeftijd. Het was een zeer smartelijke weg die ze daarin moesten gaan, hoewel ze er ook in getroost werden. Op latere leeftijd leed zijn vrouw aan een vorm van een depressie die haar jarenlang benauwde en waar het hele gezin onder leed. Toch kwam Boston niet in opstand. Met Paulus mocht hij roemen in de verdrukking.

Als hij aan het eind van zijn leven terugblikt op al zijn beproevingen, komt hij tot het schrijven van dit boekje.

Na het overlijden van Thomas Boston vond men deze preken bij zijn papieren. De oorspronkelijke titel luidt: *The Crook in the Lot*, met als ondertitel *The Sovereignty and Wisdom of God displayed in the Afflictions of Men, together with a Christian deportment under them, being the substance of several sermons.*

In 1922 is het boek uit het Engels vertaald door Ds. IJ. Doornveld onder de titel: *Het kromme in het levenslot*. De merkwaardige titel is ontleend aan Prediker 7 vers 13: *Aanmerk het werk Gods; want wie kan recht maken wat Hij krom gemaakt heeft?*

Het boek is getekend door de eigen ervaringen van Boston. Hij zegt dat wij alleen door het geloof een juist zicht kunnen krijgen op alles wat ons in dit leven overkomt. Hij werpt een verrassend helder licht op het menselijk leven met zijn vele 'waaroms'. Al de tegenslagen die een mens kan ervaren, vormen 'het kromme'. Centraal staat dat God in Zijn wijsheid en door Zijn almacht alles bestuurt en regeert. Boston roept op tot vernedering, want daarop zal op Gods tijd een volkomen verhoging volgen: *Zij zullen niet meer hongeren, en zullen niet meer dorsten, en de zon zal op hen niet vallen, noch enige hitte*. De bekende Schotse prediker beschrijft hier het menselijk leven zoals het werkelijk is in het licht van Gods Woord. Dit doet hij door drie teksten uit te werken:

De eerste preek gaat over Prediker 7 vers 13: *Aanmerk het werk Gods; want*

wie kan recht maken wat Hij krom gemaakt heeft? Daarbij wordt stilgestaan bij

- 1) Welk een kromming er ook in iemands lot is, deze is Gods maaksel.
- 2) Hetgeen God geschikt oordeelt ter benadeling van ons levenslot, zal niemand bekwaam zijn te verbeteren.
- 3) Het erkennen van de kromming in ons lot als het werk van God of als Zijn maaksel, is een geschikt middel om er ons toe te brengen ons daaronder als christen te gedragen.

De tweede preek gaat over Spreuken 16 vers 19: *Het is beter nederig van*

geest te zijn met de zachtmoedigen, dan roef te delen met de hovaardigen. Indien de mensen er toe gebracht kunnen worden te geloven dat het beter is dat hun hart door de kromming in hun lot wordt neergebogen, dan dat zij de kromming naar hun zin dwingen, zij zouden mooi op weg zijn hun toestand te verlichten. De partijen zijn 'de nederigen' en 'de hovaardigen', die van elkander verschillen als de hemel van de aarde. De hovaardigen zijn zij, die maar opklimmen en omhoog vliegen; de nederigen zijn ermee tevreden, wanneer dit Gods wil is, op de grond te kruipen.

De derde preek gaat over 1 Petrus 5 vers 6: *Venedert u onder de krachtige hand Gods, opdat Hij u verhoge te*

Zijner tijd. De hovaardige wordt door God wederstaan, maar de nederige schenkt Hij genade. De tekst is een vermaning, die aan die beweeggrond ontleend is, want daarin wordt ons voorgesteld de plicht van vernederen te behartigen. Omtrent de vernedering merken wij op:

weergeven, welwillend en genadig behandelt. Laat het dan, dit in het oog houdende, onze toeleg zijn ons te vernederen.

Voelt u zich ongelukkig door bepaalde levensomstandigheden? Is de zonde u tot een last geworden? Gaat u gebukt onder de gevolgen van de zonde? Heeft u huwelijks-, huiselijk-, familie- of kerkelijk leed? Ondervindt u tegenwerking? Heeft u een kruis waar u met niemand over kunt spreken? Neem dan dit boekje biddend ter hand. Lees, herlees het, er zijn veel lessen in te vinden.

Het kromme in het levenslot
Thomas Boston
Uitgeverij Den Hertog Houten
EAN-code: 9789033122576

Anna Frens

- 1) De toestand van hen, wie die plicht wordt voorgeschreven, namelijk degenen, die onder de machtige hand van God verkeren, door Zijn hand zijn vernederd, of ten aanzien van hun omstandigheden in deze wereld aan lager wal zijn geraakt. En ook diegenen die door de voorzienigheid Gods enigszins in de laagte zijn gebracht, hetwelk aller lot is. God heeft dit leven tot een fase van beproeving gemaakt.
- 2) De plicht waarvan hier sprake is, namelijk vernedering van onze geest onder de vernederende omstandigheden, waarin de Heere ons heeft geplaatst.
- 3) Een bijzondere veerkracht tot deze plicht. Hier moet wel bedacht worden, dat zij, die niet gelaten op de plaats die hun van God werd aangewezen, onder hun bezoeken of in hun betrekkingen kunnen blijven, maar opwerken tegen de krachtige hand die ons regeert, door die krachtige hand weerstaan worden, welke hen neerwerpt en dikwijls nog dieper neerwerpt dan tevoren, terwijl de grote Mensenhoeder hen, die zich daaronder tot een kalme kwijting van hun plicht

Van de voorzitter

Het lijkt al weer zo lang geleden dat we, haast ongemerkt, het jaar 2022 in zijn geschoven. Even was het wenen om in plaats van '21 nu '22 op te schrijven, maar dat went al snel. In dit eerste artikel 'Van de voorzitter' in 2022 is -helaas- niet zoveel te melden. En dat heeft alles te maken met ... corona.

Annuleren...

De laatste maanden van het verenigingsleven stonden slechts in het teken van 'annuleren'. Regio-avonden gingen niet door, de landelijke dag moest worden geannuleerd, de nieuwjaarsbijeenkomst van eind januari (met regiobesturen, landelijk

bestuur en redactie) moesten we afzeggen. Dat houdt in dat we inhoudelijk niets hebben te melden over deze avonden, bijeenkomsten of de landelijke dag. Het enige wat we kunnen zeggen is: 'We begrijpen de verdrietige e-mails die binnenkwamen als we weer iets af moesten zeggen.'

Ook wij hebben te maken met verschillende meningen over het al dan niet laten doorgaan van bijeenkomsten, zowel in de verenigingsachterban als in de (regio)besturen. Je moet dan een gulden middenweg kiezen, die er uiteindelijk niet blijkt te zijn. We hopen dat u het ons niet (langer) kwalijk neemt, dat er uiteindelijk afzeggingen/annuleringen kwamen.

We hopen op betere tijden, al zien we die op het moment van schrijven (19 januari) niet. Het aantal besmettingen loopt op tot hoge aantallen. Er staan nu twee vergaderingen gepland, die van Regio Zeeland en van regio Veluwe. U kunt hier verder over lezen op de website. Zo te zien worden dat twee interessante avonden. En zoals altijd vragen we ook dit keer: komt u alstublieft! De avonden worden goed georganiseerd, op anderhalve meter afstand bijvoorbeeld en volgens alle geldende RVIM-regels. Het zou jammer zijn dat wanneer we wel kunnen samenkomen, we toch maar achter het scherm blijven zitten, omdat 'dat wel net zo gemakkelijk is.' Dan houdt onze vereniging eigenlijk op te bestaan. Toch? Mag ik alle mensen in de regio Zeeland en Veluwe daarom vanuit mijn hart oproepen: KOM!

Zoektocht

Onze oproep in het decembernummer 2021 om nieuwe bestuursleden op te roepen heeft tot nu toe ... nul ... reacties opgeleverd. En ja, daarom zijn ze er nog. Ik weet er nu ook werkelijk waar geen zinnig woord meer over te schrijven. U merkt hieruit wellicht dat ik de moed heb opgegeven. Dat klopt; u moest eens weten hoeveel mensen er al benaderd zijn, persoonlijk, als bestuur, schriftelijk en mondeling. Via, via, via, via ... het is een schijnbaar onoplosbaar probleem. Ons gebed blijft over: 'Heere, wilt U harten neigen voor dit toch zo belangrijke werk.' Wat wel mooi en positief is: al een paar keer heb ik contact gehad met ds. H. de Greef uit **Wouterswoude**.

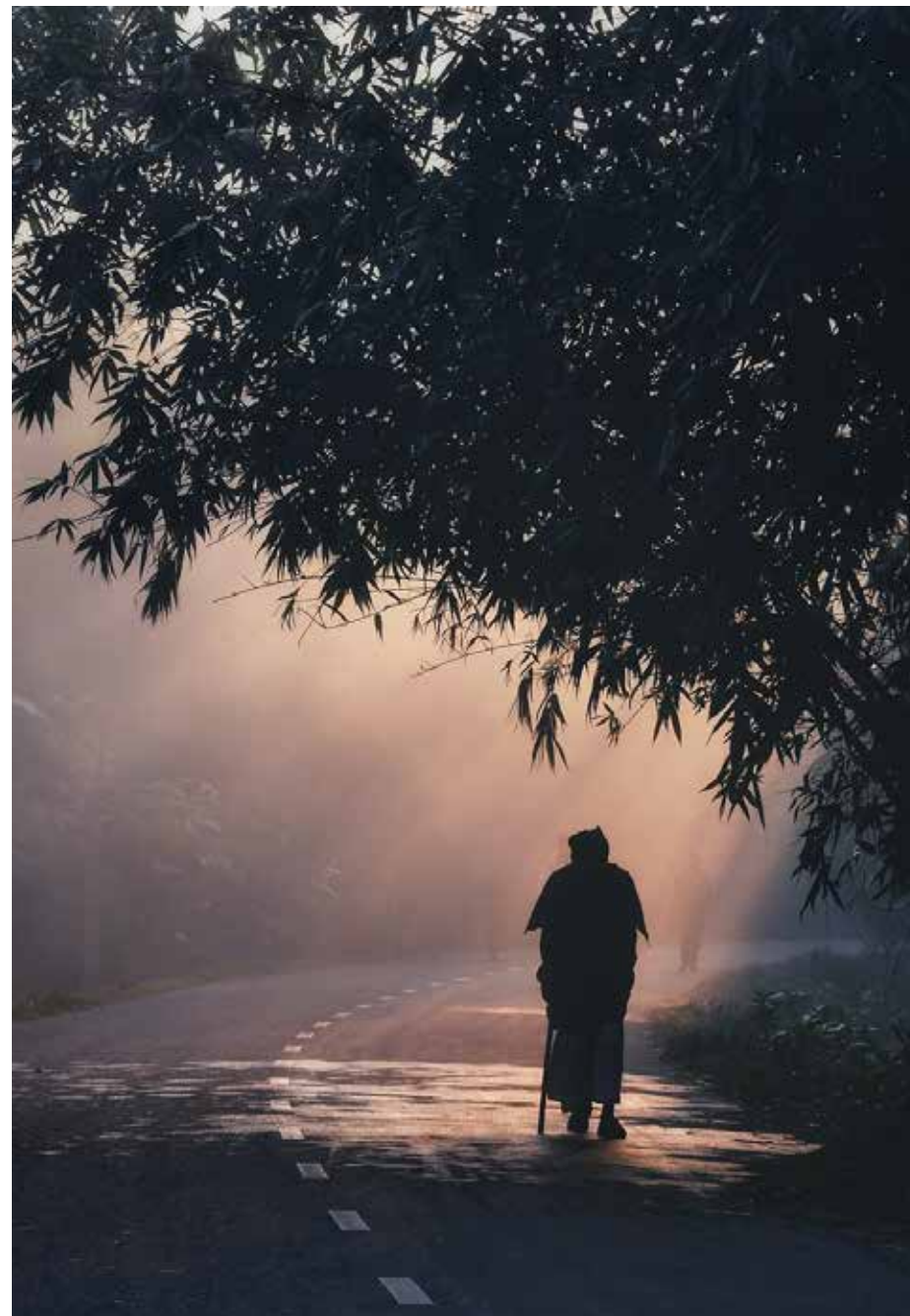
Hij zit in een kring van predikanten uit het 'Noorden' en hem heb ik gevraagd of we daar een avond of avonden mogen gaan organiseren vanuit regio Noord. Het antwoord daarop was positief! Dus in het voorjaar 2022 zal daar een avond georganiseerd gaan worden DV.

U weet dat we ook in **de Betuwe** een regio zouden willen starten. En ook daar begint nu iets te borrelen. Bert Stam uit Geldermalsen nam contact met me op en binnenkort praten we verder om de eerste stappen daar te gaan zetten, een bestuur te zoeken (...) en een eerste avond te organiseren. Dat geeft ons dan wel weer moed!

Klacht en jubel

Een indrukwekkend thema vult dit nummer. Het kromme in ons levenslot ... hoe vaak houdt dit thema ons heel persoonlijk bezig. Op dit moment ben ik een boek aan het schrijven over Psalm 73 met de titel: 'Asaf, mijn tweelingbroer'. Ook bij Asaf liep het van binnen helemaal vast: 'Heere, waar bent U? Bent U er wel echt? Weet U wel van mijn droevig lot?' Maar wat een begin van de Psalm: *Immers, God alleen is Israël goed!* Na zijn geweldige strijd tegenover en met God eindigt hij ook in stille rust. Na de orkaan en stormen in zijn ziel, komt hij tot een volkomen overgave dat God goed is. Kunnen we hem dat door genade al nazeggen? Zo van harte mogen we dat elkaar toewensen.

Een hartelijke groet vanuit Nunspeet
Wim Visser

Pelgrimslied

Het leven hier beneden
is 't land der ruste niet
het zal ons al begeven
vergank'lijk wat men ziet.

Was ik door smart verslagen
had ik in mijn ziele pijn
het zijn toch liefdeslagen
dat lust en rust in U zijn.

De rust zal ik niet derven
daar wij door Godes Zoon
van schuld en vloek ontheven
straks buigen voor Uw troon.

Ik zal niet morrend klagen
niet zuchten onder 't kruis,
ik zie de morgen dagen,
dan ben ik eeuwig Thuis!

Jansje Zondag

Uit: *Pelgrimszangen*
Uitgeverij Den Hertog Houten

George Breitnerstraat 5
8072 HM Nunspeet

T 0341 25 40 72

M 06 51 74 49 46

E info@eenhandreiking.nl

I www.eenhandreiking.nl